

10/583

T.B.M.M.
İŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 77
Tarih: 21-01-2010
BDP

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Eğitim materyallerinin toplumsal cinsiyet duyarlılığını içeren bir bakış açısıyla gözden geçirilmesi ve bu gözden geçirmeyi gerçekleştirecek kişilerin eğitim ve cinsiyetçi öğelerin ayıklaması sonrasında yeni materyallerin üretimi konularında politikalar ve mekanizmaların oluşturması için Anayasanın 98'nci, İçtüzük'ün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması için gereğini arz ve talep ederim.

GEREKÇE

Eğitimde cinsiyet farkı konusu, sekiz yıllık temel öğretim programında ve öğretim materyallerinde hala büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye, eğitimde toplumsal cinsiyet duyarlılığının sağlanmasını öngören iki uluslararası belgeye imza atmış bulunmaktadır:

Bunlardan biri Pekin +5 Deklarasyonu sonuç kararlarının 'Kızlar ve Eğitim' Bölümünde, kalıplaşmış cinsiyet rollerinin ısrarla kullanılmasının kızların okula erişimini ve okula devamını engellediği vurgulanmaktadır.

Pekin Eylem Planı, eğitimin her düzeyi için toplumsal cinsiyete duyarlı öğretim programlarının oluşturulmasını ve uygulanmasını öngörmektedir. Ayrıca bu doküman, imzası olan ülkelere, erkek çocuklar ve yetişkin erkeklerin değişen toplumsal cinsiyet rolleri ve sorumlulukları çerçevesinde, eğitim materyallerini ısrarla muhafaza edilen kalıplaşmış cinsiyet rollerinden arındırmak için politikalar üretmekle sorumlu tutmuştur.

Toplumsal cinsiyet rolleri üzerine diğer bir belge ise, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi (CEDAW)'dir. Bu belgenin 5. Maddesi kadın veya erkeği diğerine göre aşağılayan; kadın veya erkeğin diğerine göre daha üstün olduğunu savunan veya kalıplaşmış cinsiyet rollerini temel alan rolleri öngören tüm adet, uygulama, geleneksel davranış, ve önyargıların ortadan kaldırılmasını öngörmektedir.

İlgili belgenin eğitimle ilgili olan 10. maddesinin (c) bendinde ise, eğitimin bütünleştirilerek güçlendirilmesi, farklı eğitim türlerinin de geliştirilmesi, okul öğretim programlarının ve özellikle de okul kitaplarının gözden geçirilmesi ve öğretim yöntem ve tekniklerinin yeniden oluşturulması bu amacın gerçekleştirilebilmesi için gerekliliği belirtilmiştir. Buna karşılık, Türkiye'de henüz ders kitaplarında hala erkeklere aktif, kadınlara ise pasif roller verilmektedir. Bu nedenle, erkeklere kamusal alanda aktif rol ve görevler verilirken, kadınlara uygun görülen işler koca, çocuk bakımı, ev işi vb ile sınırlandırılmaktadır.

Eğitim-sen tarafından Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı Araştırmasına göre, çocukların toplumsallaşma süreçlerinin ilköğretim ilk kademesinde verilen Hayat Bilgisi ders kitaplarında yer alan görsellerdeki yetişkin ve çocuk karakterlerinin toplumsal cinsiyet rolleriyle düzenlendiğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya göre, ilköğretim 1, 2 ve 3. sınıf hayat bilgisi ders kitaplarında erkek çocuk sayısının kız çocuk sayısına göre daha fazla olduğu ve kadınların daha çok evde, erkeklerin ise ev dışında gösterildiğini belirtilmiştir. Hayat bilgisi ders kitaplarındaki görsellerin araştırma kapsamında incelenmesi sonucunda;

Ders kitaplarında ki kız çocuklarının daha çok anne ve yetişkin kadınlarla birlikte okul ile evde görüldüğü, erkek çocukların ise daha çok baba ve yetişkin erkeklerle birlikte dışarıda görüldüğü araştırma sonuçları arasındadır.

Yetişkin kadınların büyük çoğunluğu anne ve eş rolünde, meslek sahibi kadınlar öğretmenlik, hemşirelik gibi mesleklerde görüldüğü yapılan araştırmada ayrıca belirtilmiştir. Meslek sahibi erkeklerin ise, genellikle yönetici ve denetleyici konumunda gösterildiği belirtilmiştir.

Ayrıca, İstanbul Tarih Vakfı'nın yapmış olduğu "Ders Kitaplarında İnsan Hakları 2" projesinin sonuçları incelendiğinde de, daha önce konu edilen araştırmayla benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Bu araştırmaya göre, kitaplarda kadınlara ev kadını ve anne rolü verildiğinin sıklıkla görüldüğüne dikkat çekilmiş, nadir de olsa çalışan kadın figürlerinin kullanıldığını, ama onların da öğretmen, hemşire ve çocuk doktoru gibi meslekler olduğu belirtilmiştir. Ders kitaplarında kadınların teknolojiyle ilişkisinin sadece çamaşır makinesi, fırın ve elektrik süpürgesi kullanma olarak gösterildiğini, annenin sorun yaratan, temizlik ve yemek yapan, babanın ise sorun çözen, para kazanan, evi geçindiren, hesaplı, güçlü olarak gösterildiğini ayrıca belirtilmiştir.

Bu nedenle ders kitapları hazırlanırken, toplumsal cinsiyet rollerinden arındırılması ve kız ve erkek çocuklarının hayal güçlerini geliştirecek, özgür bireyler olmalarını sağlayacak daha bilimsel eğitim materyallerinin öğrencilere sunulması gerekmektedir.

1-SEVAHİR BAYINDIR	ŞIRNAK
2-M. NURİ YAMAN	MUŞ
3-GÜLTAN KIŞANAK	DİYARBAKIR
4-SELAHATTİN DEMİRTAŞ	DİYARBAKIR
5-EMİNE AYNA	MARDİN
6-AKIN BİRDAL	DİYARBAKIR
7-AYLA AKAT ATA	BATMAN
8-BENGİ YILDIZ	BATMAN
9-FATMA KURTULAN	VAN
10-HASİP KAPLAN	ŞIRNAK
11-HAMİT GEYLANİ	HAKKARİ
12-İBRAHİM BİNİCİ	ŞANLIURFA
13-MEHMET NEZİR KARABAŞ	BİTLİS
14-MEHMET UFUK URAS	İSTANBUL
15-OSMAN ÖZÇELİK	SİİRT
16-ÖZDAL ÜÇER	VAN
17-PERVİN BULDAN	İĞDIR
18-SEBAHAT TUNCEL	İSTANBUL
19-SIRRI SAKIK	MUŞ
20-ŞERAFETTİN HALİS	TUNCELİ